רב פפא[א] [א]דבקיה לקומץ בדופניה דמנא מאי תוך כלי בעינן והא איכא או דילמא הנחה בתוכו כתקנו בעינן והא ליכא תיקו בעי מר בר רב אשי [ב]אפכיה למנא ודבקיה לקומץ בארעיתיה דמנא מהו הנחה בתוכו בעינן והא איכא או דילמא הנחה כתקנו בעינן וליכא תיקו בעי רב פפא מלא חפניו שאמרו מחוקות או גדושות א"ל רבי אבא לרב אשי ת"ש [ג]מלא חפניו שאמרו לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות תנן התם [ד][ה]נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול [ו]מן הכלי על הרצפה ואספו כשר מה"מ דת"ר [ז]1ולקח מדם הפר [ה]מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית מדם הפר דם מהפר יקבלנו דאי סלקא דעתך מדם הפר מדם ואפילו מקצת דם והאמר [ט]רב יהודה [י]המקבל צריך שיקבל את כל דמו של פר שנאמר 2ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח אלא ש"מ מאי מדם הפר דם מהפר יקבלנו וקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין בעי רב פפא [יא]נתפזר הקטורת ממלוא חפניו מהו ידו כצואר בהמה דמי ופסולה או דילמא ככלי שרת דמי ולא פסולה תיקו בעי רב פפא חישב בחפינת קטורת מהו מי אמרינן יליף 3מלא 4מלא ממנחה מה התם מהניא בה מחשבה הכא נמי מהניא בה מחשבה או לא א"ל רב שימי בר אשי לרב פפא ת"ש [יב]הוסיף רבי עקיבא [ז] [א](הקומץ) והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן קא סלקא דעתך מדפסל טבול יום פסלה נמי לינה ומדלינה פסלה [ח]פסלה נמי מחשבה בעי רב פפא חישב

דבקיה לקומץ בדופניה דמנא. קיי"ל במסכת מנחות (דף כו.) שהקומץ טעון מתן כלי וקומץ מתוך כלי זה ומקדשו לתוך כלי אחר ואם לא נתנו בשוליו ונתנו בדופניו ודבקו מהו: **טפופות.** לשון דבר לף בגובה מעט כמו על דאטפת אטפוך (אבות פ"ב משנה ו): **נשפך הדם על הרצפה.** ולא נתקבל בכלי: **מן הכלי כו'.** משנה היא לעצמה בפרק אחר (דף לג.) ואינן זו בצד זו ושתיהן במסכת זבחים: **מנא הני מילי.** דבעינן שירד מצואר בהמה לכלי: **מדם הנפש.** דם קילוח שהנפש יוצאה בו: **גורעין.** אות מתיבה זו ומוסיפין על תיבה זו ודורשין: **חישב בחפינת קטורת.** על מנת להקטירה למחר: **מי יליף מלא מלא ממנחה.** מה התם מהניא מחשבה בקמילתה דנפקא לן במנחות (דף פג.) מזאת התורה לעולה ולמנחה וגו' הוקשו לשלמים מה שלמים מפגלין ומתפגלין אף מנחה וכו': **והכא נמי מהניא מחשבה.** בחפינתה או לא. והכא ליכא לאקשויי היינו הך כדאקשי לעיל דהנהו תרוייהו בעיי הוו להו בחד טעמא א] לאיתויי הבא בחפניו כדהתם בקומצו אבל הך מילתא אחריתי היא ואי נמי לא דרשי גזירה שוה לענין בקומצו דילמא דרשי לה לענין מחשבה: **פוסל את כולם.** שזו היא מאחת עשרה מעלות שנאמרו בחומר בקדש (חגיגה דף כ:) שהכלי מצרף כל מה שבתוכו להיות כאלו נגע בכולו: **קס"ד מדפסיל טבול יום.** אלמא קידשה הכלי קדושת הגוף פסלה נמי לינה וכיון דפסלה לינה פסלה נמי מחשבת לינה כשחישב להקטירה למחר. וקשיא לי דשבקיה למתניתין דמעילה (דף י.) דתנן בה בהדיא הקומץ והקטורת ומנחת כהנים מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה והכא דחיק לאיתויי בקא ס"ד מטבול יום:

בעי רב פפא דבקיה לקומץ בדופניה דמנא וכו'. בתר הכי גרס בעי מר בר רב אשי אפכיה למנא ודבקיה לקומץ בארעיתיה דמנא מאי הנחה בתוכו בעינן והא איכא או דילמא כתיקונו בעינן והא ליכא תיקו וברוב ספרים ליתא לבעיא דמר בר רב אשי אבל בפרק קמא דמנחות (דף יא.) איתא בכל הספרים וכיון דמייתי לכולה מילתא דהתם הכא אגב גררא נראה דגרסינן נמי לבעיא דמר בר רב אשי ותימה לי דבפרק המזבח מקדש (זבחים דף פח.) אמר שמואל כלי שרת אין מקדש אלא בפנים ופר"ח למעוטי חקק מושבו מבחוץ ושמא יש לומר דהוא היה מפרש כאן שהיפך הכלי כי ליתנא ונעשה תוכו ברו וברו תוכו שפיר מקדש ורש"י פי' שם אלא בפנים בעזרה וקשה דהוה ליה למימר בקודש כדתנן התם:

גורעין ומוסיפין ודורשין. לא שייך למיפרך סכינא חריפא דמפסקא לקראי כדפריך בפ' יש נוחלין (ב"ב דף קיא:) דהתם [נמי] נסיב וי"ו דונחלתו ולמ"ד דלשארו ועושה תיבה בפני עצמה. בפ"ב דזבחים (דף כה.) גרס אמר רב יהודה אמר שמואל השוחט צריך שיגביה סכין למעלה שנאמר ולקח מדם הפר ולא מדם הפר ודבר אחר ותימה מדמעטינן דם הסכין כל שכן שעל הרצפה וי"ל דילמא דם הסכין גרע טפי שנתקבל בפסול כדאמרינן במנחה לא בלל כשר ואם בללה חוץ לחומת העזרה איכא למאן דאמר פסולה בפ"ק דמנחות (דף ט.) אי נמי אי לאו טעמא דגורעין ומוסיפין ודורשין ה"א דמדם הפר ודבר אחר אתא למעוטי שעל הרצפה אבל דסכין שפיר דמי הא דלא מיבעיא לן הכא אין לי אלא קדשי קדשים קדשים קלים מניין כדקא מיבעיא בפרק שני דזבחים (דף כה:) גבי הצורם אוזן הפר ואחר כך קיבל דמו פסול שנאמר הפר שהיה כבר דכיון דגלי בחד מינייהו דה"ה קדשים קלים הכי נמי באידך: **או** דילמא ככלי שרת דמי ולא פסולה. תימה לי תיפשוט מדקא מייתי ליה לפני ולפנים בכף ולא מייתי ליה בחפניו ואמר לעיל משום דלא אפשר ואי ידיו ככלי שרת דמו נעייל בחפניו ונגחה למחתה עילויה וכי מטי התם ירפה קלת ידיו זו מזו ויניח לקטורת ליפול על הרצפה והמחתה תשאר עדיין בידיו ולישקלה למחתה ולותבה אארעא והדר יגביה הקטורת מן הקרקע ויתננה על הגחלים כיון דידיו ככלי שרת דמו וי"ל אפילו את"ל דידיו ככלי שרת דמו ולא מיפסיל אי נפלה אארעא ואספה מכל מקום לאו אורח ארעא לעשות כן לכתחילה בכל שנה ושנה השתא לפני מלך ב"ו אין עושין כן לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה עאכ"ו:

מי יליף מלא מלא מהתם. פירש"י ומנחה מתפגלת בקמילה דילפא בהיקשא מזאת התורה לעולה ולמנחה וגו' דהוקשה לשלמים שמפגלין ומתפגלין ותימה לי והאמרינן בפרק איזהו מקומן (זבחים דף מט:) דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש בקדשים וי"ל לפרש דפשיטא ליה דשייך בה פיגול בהליכתה ובהקטרתה למ"ד במנחה הקטרה מפגלת הקטרה בפרק הקומץ זוטא (מנחות דף יז.) כיון דכל הני עבודות דמו לגמרי לעבודת המנחה ואע"ג דלא איתקש לשלמים הא כתב בתר קרא דזאת התורה ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם (ויקרא ז) ודרשינן מיניה זה בכור מעשר ופסח וכל מידי דשייך ביה הקרבה והקטרה עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע דמוכח בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כח.) דבעינן לשמו ושאל הרב רבי יום טוב הקדוש את ריצב"א מנלן והשיב לו מביום צוותו להקריב את קרבניהם נפקא דאיהו נמי איקרי קרבן כדכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן ודרשינן בפרק בית שמאי (זבחים דף מד:) כל קרבנם (במדבר יח) לרבות לוג שמן של מצורע כ"ש קטורת דאיהי גופה קריבה לאשים וכתב בה לשון הקטרה ולא מיבעיא ליה הכא אלא אי חשיבא חפינה עבודה כמו קמילה דבקמילה פשיטא לן דהיא עבודה ומפגלין בה כמו שחיטה בזבח שהשחיטה היא מפרשת חלק גבוה הדם מחלק הדיוט כך קמילה מפרשת הקומץ מן המותר אבל בחפינה לא שייך למימר הכי דאפילו מה שנשאר במחתה הוא חלק גבוה ובפעם אחרת מקריב אותה אבל מספקא ליה אי גמר מלא מלא וחשיבא כמו קמילה או לא ופשיט רב שימי בר אשי מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה ככל[ה] עבודה שהזקיק לה הכתוב ואם כן בחפינה נמי פסלה בה מחשבה:

מדפסיל בה טבול יום פסלה בה לינה. תימה האמר בפ"ק דשבועות (דף יא:) נתנה למכתשת נפסלת בטבול יום ואפילו הכי לא פסלה בה לינה שהרי היו משהין אותה כל השנה כולה וי"ל ההוא פסולה דפסיל בה טבול יום אינו אלא מדרבנן ולהכי לא פסלה בה לינה אבל האי דהכא מדאורייתא כמו שאפרש הקשה רש"י אמאי מייתי מדיוקא מדפסיל בה טבול יום פסל בה לינה לייתי ממתניתין דפ"ב דמעילה (דף י.) דקתני בהדיא הקומץ והלבונה והקטרת מנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה ולא תירץ וריב"א תירץ דההיא דהתם איכא למימר דאיירי

מסורת הש"ס

א) [מנחות יא.], ב) זבחים כה., ג) זבחים לב., ד) [שם], ה) [לקמן נו: זבחים כה. ע"ש], ו) חגיגה כג: פסחים יט. עדיות פ"ח מ"א, ז) [נ"ל הסולת], ח) [בכל רש"ש],

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד ה

2. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד ז

3. וְלָקַח מְלֹא הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: ויקרא טז יב

4. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה והכא נמי מהניא מחשבה וכו' לאיתויי הבא בחפניו. נ"ב עי' רש"א וש"י:

תוס' ישנים

דבקיה לקומץ בדופניה דמנא. בפ"ק דמנחות [יא, א] בעי אהכי בעיא אחרת בכי האי גוונא. ולקח מדם הפר ומדם השעיר. ריב"א פי' דגרסינן ולקח הכהן המשיח מדם הפר וה"ג לה בת"כ [ויקרא, דיבורא דחטאת פרשתא ג, ז], וצ"ג ולקח הכהן מדם הפר [ומדם] השעיר, דההוא בפר ושעיר של יוה"כ במתן דמים שהיה נותן על טהרו של מזבח הפנימי לפני ולפנים והיכל, אבל קרא דולקח הכהן המשיח מדם הפר מיירי בקבלה כדאיירינן הכא. ואת כל הדם ישפוך. בפ"ב דזבחים [כה, א] קאמר אם אינו ענין לשיריים דכתיב ואת כל הדם דבשיריים ליכא כולי דם תנהו ענין לקבלה. נתפזרה קטורת ממלא חפניו מהו. תימה לרב רבינו אלחנן מדבעיא לקומץ ונקט קטורת משמע דבקומץ פשיטא ליה, ואי ילפינן מלא מלא מקומץ היינו הך, ואומר רבינו דפשיטא דגבי קומץ הוי כצואר בהמה לפי שיש ד' עבודות במנחה כנגד ד' עבודות של דם כדאמרינן במנחות [יג, ב], אבל בקטורת מיבעיא ליה לפי שאין כלי לחפינה אלא משום דלא אפשר כדלקמן בסמוך, והלכך לא דמי אל קמילה שהיא במקום שחיטה וקידוש בכלי הוא במקום קבלת דם. מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה ומדפסלה לינה פסלה נמי מחשבה. מה שהקשה הקונטרס אמאי לא מייתי מתניתין דפ"ב דמעילה [י, א] קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה, אומר רבינו

עין משפט נר מצוה

ז א ב מיי' פ"א מהל' פסולי מוקדשין הל' כה:
ח ג מיי' פ"ד מהלכות עבודת יוה"כ הל' א:
ט ד מיי' פ"א מהלכות פסולי מוקדשין הלכה כה:
י ה שם הלכה כו:
יא ו מיי' פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח:
יב ז מיי' פ"ה מהלכות עבודת יום הכפורים הלכה כח:
ז [מיי' פ"ח מהלכות טומאת אוכלין הלכה טו]:
יג ח מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה כז:

מוסף רש"י

דבקיה לקומץ. בשעת קידושו בכלי, **בדופניה דמנא.** מצפנים (מנחות יא.). **בארעיתיה דמנא.** כגון שהיה לכלי בית קיבול מאחוריו כמו שיש בקערות (שם) ולי נראה מארעיתא דמנא שהפך הכלי ודבקיה לקומץ בארעית דמנא מתוכו (שטמ"ק שם מרש"י כת"י). **נשפך הדם על הרצפה.** מצואר בהמה שלא נתקבל בכלי (זבחים כה.) **דם מהפר יקבלנו.** שאם נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול שהרי לא נתקבל מהפר (שם). **דאי סלקא דעתך.** דהאי מ"ם דכתיבא במדם דרשינן ליה כדכתיב, דמשמע מקצת הדם יקבל (שם). **גורעין.** אות מתיבה זו, **ומוסיפין.** אותה על חברתה **ודורשים** (שם). **הוסיף רבי עקיבא.** בעדות (פסחים יט.) רישא קתני העיד ר"ש על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו פסל את כולו (חגיגה כג:). **והלבונה והגחלים.** אע"ג דלאו אוכלין נינהו חיבת הקודש מכשרתן ומשויא להו אוכל (פסחים וחגיגה שם).

רבינו חננאל

דבקיה לקומץ בדפניה דמנא או בארעיתו מהו, ועלו בתיקו. תניא מלא חפניו לא מחוקות ולא גדושות (ולא) [אלא] טפופות. תנן התם נשפך הדם מבית הצואר של פר על הרצפה ואספו פסול כו'. מנא לן דתנו רבנן ולקח מדם הפר, (ו)מדם הנפש ולא מדם העור כו'. ואסיקנא מדם הפר קרי ביה דם מהפר, כלומר מדם שכתוב בפסוק קח המ"ם ממנו ונשאר דם והוסיף אותו על הפר שנמצא הפסוק דם מהפר. קסבר גורעין המ"ם ומוסיפין אותו על הפר ודורשין אותו דם מהפר. וזהו שאמר רב יהודה השוחט צריך לקבל כל דם הפר מהפר. ואם קיבל דם הפר בכלי ונשפך מן הכלי ואספו כשר כי הכלי קידשו כבר. וזה שמועה מפורשת בשחיטת קדשים פרק שני. נתפזרה הקטורת ממלא חפניו מהו תיקו. ומיבעיא לן חישב בחפינת קטרת להקטירם למחר מהו, יליף מלא [מלא] מקומץ, מה קומץ פסל בה מחשבה, דתנן בתחילת מנחות הקומץ את המנחה להקטיר קומצה למחר פיגול וחייבין עליו, הכא בקטורת נמי פסלה בה מחשבה. וכן המחשב בחתיית גחלי המחתה מהו, ופשטינן לה מיהא דתנן בעדיות פרק (ו')[ח'] הוסיף ר' עקיבא הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן, ומדפסיל בהו טבול יום פסיל בהו נמי לינה, ומדפסלה בהו לינה פסלה בהו נמי מחשבה.

דההיא דמעילה איכא לאוקומה מדרבנן, וריב"א פיר' דלהכי לא בעי לאיתויי משום דמיירי בקטורת של כל השנה מדקתני התם קדשו בכלי לכך פסלה בה לינה לפי שמתקדשת בכלי שרת, אבל הך דהכא מיירי בקטורת של יום הכפורים דעיקרה אינה בכלי אלא משום דלא אפשר כדאמרינן לעיל ואין כאן כלי שרת לקדשה, לא הוה אמרינן דמפסלה בלינה, ועוד דומיא דגחלים דמיירו בגחלים של יוה"כ כדמשמע בירושלמי [חגיגה פ"ג ה"ב] וכדפירשתי לעיל [מד, ב]. אך קשה קצת דמשמע דחפניו קדשי כמו כלי שרת, ועוד דסוף סוף נותנה בכף שהוא כלי שרת. מדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה. קשה לרבינו הרי קטרת שנפסלת בטבול יום משנתנה במכתשת כדאמרינן בפ"ק דשבועות [יא, א] ואפילו הכי לא פסלה בלינה עד שקדשה בכלי כדתנן בפרק שני דמעילה [י, א]. י"ל דמדרבנן הוא דמפסלא (מאו) בטבול יום וה"נ מוקמינן ההיא דמעילה לפירוש רבינו דמדרבנן. והא דקתני וחייבין עליהן משום נותר כו' היינו מכת מרדות מדרבנן כדאמרינן בפ"ג דכריתות [יב, ב] אבל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין כו' עד ונכנס למקדש חייב והיינו מדרבנן דפסול גויה דרבנן כדאמרינן לקמן בפרק בתרא [פ, ב], אבל הכא מיירי דלאורייתא מדפסיל טבול יום ע"י צירוף דמדרבנן לא מחמרינן לפסול ע"י צירוף. מיהו תימה אמאי לא פשיט דפסלה ביה מחשבה מדתנן התם בסיפא ואין לו מתירין חייבין עליו משום נותר וטמא ופיגול אין בו, ולמה לי טעמא לפי שאין לו מתירין תיפוק לי דלא שייכא ביה כלל מחשבה לפסול, מיהו י"ל דלא אצטריך האי טעמא אלא משום (אחרינא) [אחריני] ומ"מ בקטורת שייך האי טעמא אע"ג דלא צריך התם. וא"ת איך מועיל כלל מחשבה בקטרת והלא אינו על מזבח החיצון כשלמים, י"ל דפסול מיהא הוי [ד]מודה ר"ש לפסול מק"ו בפ"ק דזבחים [יד, א]. ומדלינה פסלה פסלה נמי מחשבה. וא"ת (מדאמרינן) [הא אמרינן] בזבחים פרק טבול יום [קד, ב] לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים ובשעירים הנשרפים ופשיט(א)

חישב בחתיית גחלים. מהו להפסיל הקטורת: **כמצוה דמו.** והוי ליה כמחשב בעבודה. לשון אחר חישב בחתיית גחלים מהו שיפסלו גחלים במחשבה זו מלהקטיר עליהן. ליה שמעינן דפסלה בהו מדפסיל טבול יום כדתנן לעיל מיהו הא מיבעיא לן אי הוי חתיתן עבודה למיפסל בה מחשבה: **מכשירי מצוה כמצוה דמו.** וכי היכי דמחשבת חפינה פסלה בקטורת מחשבת חתייה נמי פסלה בגחלים: **הולכה בשמאל מהו.** הולכת הדם מיבעי ליה קבלה וזריקה דכתיב בהו כהונה פשיטא לן דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינה אלא ימין אבל הולכה לא כתיב בהדיא ומדאפקה רחמנא לקבלה בלשון הולכה דתניא והקריבו ד' זו קבלת הדם נפקא לן במסכת חגיגה (דף יא.) שהיא עבודה ומיהו שמאל איכא למימר דלא פסיל דהא לא כתב בה כהונה בהדיא: **אם הכף בשמאלו.** אלמא כשירה בשמאל: **ופיפשוט ליה מהא.** דבגופו של מזבח [פ] קמיירי: **הרגל של ימין בשמאל.** מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד הממנתא את הראש בימינו ואת רגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו: **וביה עורה לחוץ.** ומקוש חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה: **הני מילי הולכה וכו'.** הולכת אבריס דלא מעכבא כפרה שאין כפרה אלא בדם והוא עצמו שלא הוקטרו אבריו כשר: **אבל הולכת דם דדם מעכב כפרה הוא.** אימא לא נתכשר בשמאל:

[א]חישב בחתיית גחלים מהו מכשירי מצוה כמצוה דמו או לא תיקו בעי[ב] מיניה מרב ששת הולכה בשמאל מהו אמר להו רב ששת תניתוה [ג]נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ונפשוט להו מהא דתנן [ג]הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ אי מהתם הוה אמינא הני מילי הולכה דלא מעכבא כפרה אבל הולכה דמעכבא כפרה לא קמשמע לן

מיתיבי

דאיירי בקטורת דכל השנה דחשיבא קידוש כלי דידה לאיפסולי בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה מדקתני [ה] **קדשן בכלי אלמא דאיירי בהיא שהיא צריכה כלי כדי לקדשה קידוש גמור אבל קטרת דיומ"כ דלא חשיבא קידוש כלי דידה דמן הדין הוה לן למימר שלא תהא בכלי אלא נעייל בחפיני אלא משום דלא אפשר כדאמר לעיל אימא דלא תיפסל בלינה בקדושת כלי דידה דבהיא ודאי לא איירי התם מדקתני קדשו בכלי דמשמע שנותנין אותה בכלי כדי לקדשה בכלי והיא דיום הכפורים אינה כן דאדרבה טפי הוה עדיף בלא כלי אלא משום דלא אפשר אבל מהכא מייתי ראיה שפיר דמדקתני קטורת סתמא בכל מיני קטורת איירי אי נמי אומר ר"י דמהיא ליכא למידק מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה דדילמא לינה לא פסלה בה אלא מדרבנן ואע"ג דקתני סיפא וחייב עליהן משום נותר וטמא הייגו נמי מדרבנן כדתנן בפרק אמרו לו (כריתות דף יב:) אכל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאין ונכנס למקדש חייב אע"פ דפסול גוייה הוי מדרבנן כדאיתא בפרק בתרא דיומא (דף פ:) [ב] ולהכי לא הוי מחמרינן כולי האי דליטמא אפילו על ידי צירוף אבל הכא דייק שפיר מדפסל בה טבול יום דאורייתא פסל בה לינה והמחשבה נמי דאורייתא והקשה ריצב"א והא אשכחן צירוף כלי במילתא דרבנן דקתני ריש במס' עדיות (פרק ח מ"ב) [ג] העיד ר"ש בן בתירא על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו טימא את כולו אע"ג דאפר חטאת אין לו טומאה דאורייתא [ד] ואי משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה כשנעשית אפר כדמשמע ס"פ התכלת (מנחות דף נא.): גבי ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה מיהו יכילנא לשנויי דנהי דבטמא גזרו רבנן בטבול יום דקליפה טומאתו לא הוי גזרי' ואדרבה יש ראיה משם מדקתני בריש גבי אפר חטאת טמא ובסיפא קתני טבול יום ורבינו יצחק בן אברהם מפרש דהכא דייק מדפסיל ביה טבול יום ע"י צירוף ש"מ דצריך לכלי הוא דאי לא צריך לכלי היה כלי מצרפו דאיתא בפרק בתרא דחגיגה (דף כד.) ואע"ג דאמר התם דהוי דרבנן וכגון שצברו על גבי קטבלייא ודאורייתא יש לו תוך דווקא ואתו רבנן וגזור אפי' אין לו תוך הייגו דעשו דאין לו תוך כיש לו תוך אבל לא עשו אין לו תוך יותר חשוב מיש לו תוך ולעולם צריך לכלי בעינן וכיון דצריך לכלי פסלה [ד] ביה לינה כדאמר בפרק התכלת (מנחות דף נא.) על מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי ואי אפיה לה מאתמול איפסלא [ה] לה בלינה וכיון דפסלה בה דאורייתא פסלה בה מחשבה ולהכי לא מייתי מההיא דמעילה אע"ג דקתני קדשו בכלי הוה אמינא מדרבנן ואע"ג דכתיב כף אחת לא הוה ילפינן דורות משעה אי נמי משום דלא כתב בלשון ציווי ה"א דאינה טעונה כלי ומיהו [ו] (קשה) למאי דאוכמן ממתניתין דמסכת עדיות [ז] דטעונה כלי מהתם ילפינן מדכתיב כף אחת ול"נ דלא הוה מצי לאיתויי ממתניתין דמעילה דהוי אמר הא דקתני קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה לא קאי אקטורת אלא אשארא והא מילתא לחודה הוא קתני התם קטורת לענין דמועלין בה משהוקדשה ותדע דלא קאי אקטורת דקתני קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום [ח] [ו] וקטורת נפסלת בטבול יום מיד שנתנה במכתשת כדאמר בפ"ק דשבועות (ד' יא.) ומיהו הא לאו דאיה היא דשאני התם דהני דקטורת מיפסלא מעיקרא משנתנה למכתשת מ"מ נקט קדשו בכלי הוכשרו כו' דאפי' בקטורת שייך האי לישנא דבקדושת כלי דמכתשת מיפסלא בטבול יום ובמחוסר כפורים ובקדושת כלי דמחתה מיפסלא בלינה מיהו בלא זה איכא טובא בהש"ס דקאמר אשארא היכא דלא מצי קאי אכל מאי דקתני והא דפריך בפ"ק דשבועות (גס זה שם) אלא מאי קדושת הגוף היא תיפסל בלינה אלמה תנן הקומץ והלבונה והקטורת כו' קדשו בכלי אין לא קדשו בכלי אינה קמיירא אי אקטורת נמי קאי אם כן משמע לא קדשו בכלי לא מיפסלי בלינה ואי לא קאי אקטורת דבקטורת אפילו קדשו בכלי לא מיפסלא בלינה אף לאחר שקדשו בכלי כל שכן דקשה טפי אמאי לא מיפסלא בלינה [ט] כדמפרש הכא בקא סלקא דעתך ולמאי דדייקינן הכא דמיפסלא בלינה בהיא דהוסיף ר"ע אז נימא נמי דהיא דמעילה נמי קיימא אקטורת קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו לענין טבול יום לאו דווקא קדשו בכלי דאפילו מעיקרא נמי משנתנה למכתשת נפסלת בטבול יום והא דנקט קדשו בכלי ולא נקט אפילו קודם קידוש כלי משום הגך דמיתנן בהדה דלא מיפסלי קודם קידוש כלי:

חישב בחתיית גחלים מהו. הקשה רש"י אמאי לא פשיט נמי מההיא דהוסיף רבי עקיבא מדפסל בהו טבול יום פסיל בהו מחשבה ולי נראה דנהי דליה פסלה בה אי לא חשיבא עבודה לא פסלה בה מחשבה תדע שהרי קידוש מנחה והנחתה בביסא פסלה בה טבול יום ולינה ואפ"ה אם חישב בשעת הנחתה לא פסלה בה מחשבה וכן בשעת יציקה ובלילה לא פסלה בה מחשבה אלא בד' עבודות שבמנחה שיש כנגדן בזבח ולהכי מיבעיא ליה אח"ל חפינת קטורת חשיבא עבודה כמו קמילה חתיית גחלים מהו מכשירי מצוה כמצוה דמו וחפינה אריכתא היא והויא חתיית גחלים וחפינה במקוש קמילה או לא. בס"פ טבול יום (זבחים דף קד:) בעי רבי ירמיה ליה מהו שתועיל בבשר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו מדמחשבה לא פסלה ליה נמי לא פסלה ודחי לה מחשבה לא פסלה ליה פסלה ותימה א"כ היכי פשיט הכא מדפסלה בהו לינה בחפינה פסלה בה מחשבה וי"ל הכא כיון דאכילת מזבח היא מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה אבל בשר פרים ושעירים הנשרפים שנשרפים חוץ לג' מחנות נהי דלינה פסלה בהו דילמא מחשבה לא פסלה בהו וא"ת דהכא מסקינן דמחשבה פסלה בקטורת ובזבחים פרק בית שמאי (דף מב:) תנן אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול הקטורת כו' יש לומר דאין חייבין דקתני התם היינו להתחייב כרת האוכלן מיהו מיפסל על ידי מחשבת פיגול דלהכי אהני גזירה שוה דמלא ממנחת חוטא וכי האי גוונא אמרינן בסוף פרק קמא דזבחים (דף יד.) ר"ש אומר כל שאין על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ואפילו הכי קאמר התם מודה רבי שמעון ליפסול מקל וחומר דשלא לשמן:

הולכה בשמאל מהו. תימה אי לא אסיק אדעתא למיפשטא מלקח את הכף בשמאלו מאי קמבעיא ליה האמר בפ"ק דזבחים (דף ל.) דלכל מילי הולכה לא נפקא מכלל קבלה וי"ל דהיא גופה מספקא להו אי גמרינן מכף או איכא שום סברא שאין ללמוד משם ונימא הולכה לא תפקא מכלל קבלה ופשיט להו רב ששת דגמרינן מינה דכיון דכתב רחמנא הבאה אחת בקטורת ואי אפשר לעשות בהבאה אחת אא"כ יוליך הכף בשמאלו אלמא הולכה בשמאל כשירה וטפי הוי סברא למיגמר הולכה מהולכה מלמיגמר הולכה מקבלה:

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' כז: טו ב מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא:

רבינו חננאל

בעו מיניה מרב ששת הולכת הדם בשמאל כדי להזותו במזבח מהו. ופשט בשמאלו, שמע מיניה אפילו הולכת הקטורת דמעכבה כפרה כדאמרן דקטורת מכפרה שנאמר ויתן את הקטורת ויכפר על העם כשרה. וכל שכן הולכת איברים שאין בהם כפרה, שאין כפרה אלא בדם שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר.

תוס' ישנים

ליה מדאמרינן ושוין שאם חשב באכילת פריס הנשרפים ושעירים הנשרפים לא עשה ולא כלום, מאי לאו מדמחשבה לא פסלה לא פסלה נמי לינה, (והשלו) [ודמן] דילמא מחשבה לא פסלה ליה פסלה, ואומר רבינו הי"ל פשיטא לן מדפסלה ליה פסלה נמי מחשבה, ולהכי קאמר קש"ל לפי שאין פשיטא לן כ"כ והתלמוד לא חש לדמות ולהאריך כאן. ומדפסיל טבול יום פסלה נמי מחשבה כו'. וא"ת כיון דאלא במחשבה בטבול יום דאורייתא וממילא תפשוט מחשבה, ושמא הך דהא בהא תליא לא פשיטא ליה דקש"ל הוא דקאמר כדפי' לעיל, ועוד שמא אפילו לא פסיל טבול יום הוה פסלה נמי מחשבה. מחשבה נמי פסלה. וא"ת הרי אברים ופדרים דליכא פסלה בהו אם אינם כראשו של מזבח ומחשבה לא פסלה בהו אם מקטיר ע"מ להקטיר כזית למחר או לאכול מן השלמים שלא בזמנם. ה"ר יוסף. ולכיון אומר דלא דמי להקטרה שאינה מתרת בקרבן ועיקרו כבר נעשה בדם, אבל הכא קמילה וחפינה במקוש עבודות קיימי.

חישב בחתיית גחלים מהו. וא"ת תפשוט ליה מדלעיל [ד]קתני גחלים ומדפסיל (ג)טבול יום פסלה נמי ליה ומדפסלה ליה כו'. י"ל דדוקא במילי דהקרבה הוא דפשטינן הכי, אבל לא בגחלים שאינן גוף הקרבן.

מסורת הש"ס

(א) [בס"ג: בעון], ב) [לעיל מז.], ג) זבחים כד: מנחות י. תמיד לא.; ד) [ויקרא לא], ה) [זבח רש"ש], ו) רש"ל מ"ז, ז) [והא לאילו נתנו במכתשת הוכשרה לפסול בטבול יום כדאמר בפ"ק כל"ל] רש"ל,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מדפסיל בה טבול יום וכו' עד ע"ב ואי משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה כשנעשית אפר. עיין חגיגה דף כג ע"ב תוס' ד"ה והא דרבנן. ובטורי אבן שם דף כג ע"א ד"ה לא יפא:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (בע"א) מדפסיל כו' ובלינה מדקתני קדשו בכלי: (ב) **בא"ד** כדאיתא בפ"ב דיומא אבל הכא דייק שפיר מדפסל בה טבול יום דאורייתא ובמחשבה נמי דאורייתא דאי דרבנן לא הוי מחמרי כולי האי דליטמא אפילו על ידי צירוף והקשה ריצב"א כל"ל: (ג) **בא"ד** העיד ר' יהושע בן בתירא וכו' במקצתו שטימא את כולו: (ד) **בא"ד** פסלה בה לינה דאורייתא כדאמר בפרק: (ה) **בא"ד** ואי אפי' לה מאתמול איפסלה בה בלינה וכיון דפסלה בה לינה דאורייתא: (ו) **בא"ד** דאוכמן ממתני' דמסכת עדיות מהתם ילפינן דטעונה כלי מדכתיב כף: (ז) **בא"ד** דוכמו ליפסל בטבול יום ובברייתא קתני נתנה במכתשת נפסלה בטבול יום כדאמר בפ"ק דשבועות כל"ל והשאר נמחק: (ח) **בא"ד** דקשה טפי אמאי לא מיפסל בלינה אף לאחר שקדשו בכלי ולמאי דדייקינן הכא דמיפסלא בלינה בהיא דהוסיף ר"ע אז נימא נמי דהיא דמעילה נמי קיימא אקטורת קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו לענין טבול יום לאו דווקא קדשו בכלי דאפילו מעיקרא נמי משנתנה למכתשת נפסלת בטבול יום והא דנקט קדשו בכלי ולא נקט אפילו קודם קידוש כלי משום הגך דמיתנן בהדה דלא מיפסלי קודם קידוש כלי: (ט) [בס"ג: בעון], ב) [לעיל מז.], ג) זבחים כד: מנחות י. תמיד לא.; ד) [ויקרא לא], ה) [זבח רש"ש], ו) רש"ל מ"ז, ז) [והא לאילו נתנו במכתשת הוכשרה לפסול בטבול יום כדאמר בפ"ק כל"ל] רש"ל,

מוסף רש"י

הרגל של ימין בשמאל. הרגל של ימין נוטל ביד שמאל לכבש, משום דרגל ימין קרבה תחלה עם הראש, כדקא"ל בפ"ב דסדר יומא (לעיל כה.) והלכך מוליך הראש בימין שהוא חשוב והרגל בשמאל (זבחים כד:) והאי רגל מדאחיל בהדי ראשא ודאי רגל של ימין הוא דאשיב הלכך הראש שהוא כבד וחשוב היה מוליך בימין והילך בשמאל ואע"ג דכתב בהו כהן (מנחות י.). ובית עורה לחוץ. כלפי העם ומקוש החתך כלפי המוליך דהכי שפיר שלא ירלה החתך (זבחים שם).